

Klára Severová: Počátky cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou. Bakalářská práce. Ústav dějin křesťanského umění, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2011, 51s.

Bakalářská práce K. Severové je věnována zajímavému a stále živému tématu – počátkům cisterciáckého kláštera ve Žďáru nad Sázavou. Autorka svou práci zaměřila na prvních sto let existence konventu, resp. na jeho dramatické založení a provázání jeho vývoje s osudy zakladatelů a jejich příbuzných.

Předkládaná práce má logickou strukturu. Text je rozčleněn do pěti základních tematických okruhů, přičemž první dvě kapitoly jsou věnovány pramenům k dějinám kláštera a odborné literatuře k tématu práce. V úvodu se K. Severová věnuje rozboru dochovaných pramenů. Vedle dobře využitého diplomatického materiálu na základě CDB a RBM se autorka zabývá především hlavním dochovaným pramenem, totiž tzv. Kronikou kláštera žďárského. Využila přitom všechny tři dostupné edice díla a jako svůj citační zdroj použila nejmladší vydání, resp. přetisk Ludvikovského edice doplněný jen částečně o kritický aparát. V druhé části rozboru hlavního pramene se K. Severová zamýšlí nad identifikací autora žďárské kroniky, přičemž přejímá obecně uznávané starší teorie J. Ludvikovského. Zde bych doporučila, aby autorka, která správně upozorňuje na diskusi k tomuto tématu, doplnila své závěry také o reflexi textu R. Zatloukala „Cronica domus Sarensis a osobnost jejího autora Jindřicha Řezbáře“ (VVM 57, 2005, s. 368-376), event. i prací dalších, které by stály alespoň za citování (např. J. Fink „Jindřich Řezbář: Chronica domus Sarensis. In: Postavení menšin ve středověké společnosti. Studentské semináře oboru historie. = Die Stellung der Minderheiten in der mittelalterlichen Gesellschaft. Studentenfachseminare für Geschichte. Liberec, Technická univerzita v Liberci 2000, s. 62-68; A. Stich: Žďárský básník a kronikář Henricus-Heinrich-Jindřich. In: Sedm a půl století. Stati o historii, kultuře a umění žďárského kláštera. Žďár nad Sázavou, Město Žďár nad Sázavou 2002, s. 47-54; M. Bláhová, Cisterciácké dějepisectví ve středověkých Čechách. HistO 5, 1994, č. 12, s. 275-280).

Vlastní historická práce K. Severové je obsažena ve třech následujících kapitolách a zabývá se skutečnými počátky konventu a okolnostmi, které jeho zakládání provázely, zakladateli a jejich rodinami a ekonomickým zázemím kláštera a jeho hospodářskými aktivitami. Autorka předkládá přehled dosavadního bádání na pozadí své vlastní práce s prameny. Její práce je přitom detailní a popisná. Prokázala dobrou schopnost práce s vydanými prameny, dokáže je vhodně citovat a použít jako argument (zvláště v kapitole o hospodářských poměrech žďárského kláštera). Práci by podle mého soudu prospělo úplnější využití odborné literatury. V tomto ohledu se někdy zdá, jako by autorka zapomínala citovat některé další texty z použitých sborníků a kolektivních monografií, které se k tematice práce přímo váží a které by ji ještě dále inspirovaly (např. T. Borovský: Základy klášterního života. (Prvních sto let žďárského kláštera). In: Sedm a půl století. Stati o historii, kultuře a umění žďárského kláštera. Žďár nad Sázavou, Město Žďár nad Sázavou 2002, s. 55-65; Týž: Zakladatelská práva žďárského kláštera do počátku 16. století. ČMM 117, 1998, č. 2, s. 323-340, J. Mezník: Šlechtické, církevní a panovnické majetky na Žďársku v letech 1375-1525. ČMM 111, 1992, č. 1, s. 13-29; Z. Chudárek: Založení a budování cisterciáckého kláštera ve Žďáru v letech 1252-1309. In: Sedm a půl století. Stati o historii, kultuře a umění žďárského kláštera. Žďár nad Sázavou 2002, s. 67-92, Týž: Založení cisterciáckého kláštera ve Žďáře a první půlstoletí jeho stavebních proměn. In: Ve stopách sv. Benedikta. Sborník příspěvků z konference Středověké kláštery v zemích Koruny české konané ve dnech 24. - 25. května 2001 v Třebíči. Brno, Matice moravská 2002, s. 245-253 etc.). Považuji to však spíše za nedůslednost než neznalost autorky.

Za úvahu by stálo vřazení počátku iniciativy k založení kláštera cisterciáků do obecnějších souvislostí, zejména když autorka začíná svůj výklad stručným popsáním počátku řádu a jeho příchodu do Čech. Je možné z pramenů sledovat oblibu tohoto řádu v Čechách a na Moravě? Je možné ptát se po důvodech, proč si fundátoři vybrali právě tento řád? Dá se mluvit o napodobování dvorských módních trendů, apod.? Autorka precizně popisuje složitost původně neúspěšného aktu založení kláštera i první léta jeho faktické existence. Velmi podnětná je kapitola o zakladatelích kláštera, v níž se pokusila vykreslit kulturní i společenské zázemí rodu pánů z Křižanova a z Lichtenburka ve 13. a na počátku 14. století. Zcela zjevný je tu vztah rodů ke žďárskému klášteru jako k místu jejich rodového pohřebiště, ale také jako k místu jejich rodové reprezentace, a to v rovině duchovní i kulturní. V této souvislosti je zajímavý zbožný život vdov a neprovdaných dcer žijících, alespoň podle líčení kroniky, v těsném sousedství konventu. Objevuje se jejich označení jako bekyní přímo v pramenech nebo se jedná o dodatečnou interpretaci (asi podle M. Zemka)? Jako nosná historická linka se tu nabízí přechod zakladatelských práv na další šlechtické rody ve vrcholném a pozdním středověku. Uznávám ovšem, že toto by už bylo nad rámec chronologického vymezení práce.

Závěrem je možno konstatovat, že K. Severová předložila práci, ve které se poctivě vypořádala s dochovanými prameny k dějinám žďárského kláštera a která splňuje kritéria kladená na bakalářskou práci. Z těchto i dalších výše uvedených důvodů doporučuji práci k obhajobě.

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.

V Praze 18. května 2011